

RIEKA TORYSA

NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzácnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ.

Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlasované s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov.

O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU RIEKA TORYSA

Identifikačný kód územia: SKUEV0336
Nadmorská výška: 556 – 617 m. n. m
Rozloha: 22,12 ha

Kraj: Prešovský
Okres: Kežmarok

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

Brehové porasty myrikovky nemeckej (*Myricaria germanica*)

PRÍRODNÉ POMERY

Územie európskeho významu (ÚEV) Rieka Torysa patrí do oblasti Levočských vrchov a tohto času je súčasťou Vojenského výcvikového priestoru Javorina. Predmetom ochrany je krovitá brehová vegetácia, ktorá postupne prechádza do lesných spoločenstiev. Nachádzajú sa tu biotopy s výskytom myrikovky nemeckej, ktoré sa nachádzajú na erózne pretváraných štrkových sedimentoch v alúviu toku Torysa a tvoria významný európsky biotop. Až 80 % územia tvorí pobrežná vegetácia a len 20 % vlhké lúky a pasienky.

Myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*) – je heliofilný, vždzelený holý ker, neznáša zatienie, vysoký 50 – 250 cm s červenohnedými prútovitými konármi. Kvitne v máji až auguste bielymi až červenkastými kvetmi.

Na štrkových terasách rastie spolu s myrikovkou nemeckou aj margaréta biela (*Leucanthemum vulgare*), púpava lekárska (*Taraxacum officinale*), mliečnik chojkový (*Tithymalus cyparissias*), kyprina močiarna (*Chamaerion dodonaei*).

Myrikovka nemecká (*Myricaria germanica*) s devätsilom bielym (*Petasites albus*) a s viacerými druhmi vrb

Rušivo pôsobiaca bariera na toku Torysa

Pohľad na dolinu Tichého potoka

Kosné lúky v blízkosti Tichého potoka

Jesienka obyčajná
(*Colchicum autumnale*)

NEGATÍVNE VPLYVY

Ohrozenie biotopu vyplýva hlavne z pripravovanej výstavby vodnej nádrže Tichý potok na hornom úseku rieky Torysa, kedy dôjde k narušeniu prirodzeného toku rieky vplyvom vodnej nádrže. Z dôvodu zachovania priaznivého stavu biotopu je nevyhnutné prirodzené narušenie brehov prívalmi vody. Vtedy dochádza k vzniku štrkových lavíc, ktoré osídľuje myrikovka nemecká. Medzi negatívne javy patrí aj nelegálne ukladanie odpadov a ťažba štrku a stavebného kameňa.

Pošvatka dvojbodková
(*Perla bipunctata*)

OCHRANA ÚZEMIA

Územie sa nachádza na území vojenského výcvikového priestoru Javorina z toho dôvodu je tu prioritné vojenské využívanie územia.

Územie v súčasnosti nie je chránené formou chráneného územia ale vstupom Slovenska do EÚ a prijatím smernice Rady 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín v ňom platí v rámci predbežnej ochrany druhý stupeň ochrany.

Križiak
(*Aculepeira cerpegius*)

Dúhovec väčší
(*Apatura iris*)

Ohniváček zlatobyľový
(*Heodes virgaureae*)

Štrkové nánosy v rieke Torysa

Štrkové lavice Tichého potoka

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Rieka Torysa, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.sopstr.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Medzi odporúčané spôsoby starostlivosti o územie patrí:

- zachovať prirodzený tok, bez zásahov človeka, ktoré by viedli k zmene vodného režimu na rieke Torysa;
- zabránenie ťažby štrkových nánosov – lavíc;
- zabezpečiť udržanie primeranej hladiny podzemnej vody;
- zabrániť procesu sukcesie vzrastom vyšších drevín, kedy dochádza k zatieneniu porastov s Myrikovkou nemeckou.

Monitoring výskytu
Myrikovky nemeckej

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu	Kód NATURA 2000 (* prioritné biotopy)
Sladkovodné biotopy Horské vodné toky a ich drevinová vegetácia s myrikovkou nemeckou	3230
Lesné biotopy Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy	91E0*

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina	Slovenský názov	Vedecký názov
Oboživelníky	kunka žltobruchá	<i>Bombina variegata</i>
Cicavce – netopiere	netopier obyčajný podkovár malý	<i>Myotis myotis</i> <i>Rhinolophus hipposideros</i>
Cicavce – šelmy	vydra riečna	<i>Lutra lutra</i>

Kunka žltobruchá
(*Bombina variegata*)

Vydra riečna (*Lutra lutra*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-23-4

Štátna ochrana prírody SR
Správa Pieninského národného parku
059 06 Červený Kláštor
tel: 052/4181071-3,
fax: 052/4822395
e-mail: pienap@soprs.sk

www.soprs.sk/natura

Autori fotografií: © S. Harvančík, © J. Kautman, © M. Kiska, © V. Klíč, © V. Kunštárová, © K. Žilkovanová
Odborný text: Správa Pieninského národného parku

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – úsek Tichého potoka v území bývalej obce Blažkov, brehový porast s myrikovkou a deväťsilom, jašterica krátkohlavá (Lacerta agilis), myrikovka nemecká (Myricaria germanica)
zadná strana – vrcholová časť z pohľadom na okolité bukové porasty*

